

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyenlő vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 87.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-Társaság.

Dalavardni Regale Ferdinánd I. (József főherceg) ut. 22.

T. TELEFON-SZÁM:

ELŐFIZETÉS

BEN ÉS VIDÉKEN

évi ... 300 korona.

hónap ... 25 korona.

egyed évre 75 korona.

óra ... 25 korona.

Aradi közlönyek
állapodás szerint.

Arad, 1920.

Főszerkesztő:
Stauber József.

Szerda, augusztus 18.

Magántisztviselők és a pénzbevéltás.

Kaptuk a következő sorokat: A pénzkészletek bejelentése a pénzbecserelés küszöbén az igen fontos probléma vár meg isra, hogy a magántisztviselők magánalkalmazottak hogyan és or kapják meg augusztusi, illetve szeptember hónapi fizetésüket. A legtöbb vállalat és munkarendszerint a hónap utolsóján fizeti ki alkalmazottait, vagy utólag, vagy előre. Ha nem árul a pénzbecserelés előtt, augusztusi ultimó nem okozna doct. De így igen súlyos problémák nehezdednek a magántisztviselőkre, alkalmazottakra és a akadódokra egyaránt. Ha a hónap végén koronákban kapják fizetésüket a magántisztviselők és alkalmazottak, szeptember 1-től átve becserélik pénzüket, mert teljesen tudják igazolni, hogy mikor és milyen körülmények között jutottak a föbbletbe. Igen csak úgy ebben az esetben a magántisztviselők súlyos anyagi veszteséget szenvednek. A pénzbevéltásnál a tisztviselők és alkalmazottak csak 60 százalék készpénzt kapnak, míg 40 százalékról csak hónapokon belül beváltandó pénztári utalványt. A fizetésükkel élő alkalmazottaknak tehát hónapig kellene várniok, hogy fizetésüknek majdnem felét behajthassák. Ezt az állapotot úgy is nyomonosan figyelt tisztviselők és alkalmazottak nem bírnák el. Itt cselekednie kell a hatóságnak, még pedig sürgősen. Két mód lehetséges: vagy rendelje el a kormány, hogy az államalkalmazottak és magáncégek szeptember 1-én vagy 2-án leiben fizessék ki tisztviselőiket és alkalmazottaikat, vagy pedig átítsa a pénzbevéltással megbízott főhatóságot a tisztviselők igazán fizetését teljes beváltási összegében fizessék ki. Az intézkedés azonban okvetlenül szükséges, sürgős és halaszthatatlan.

Telek Pál a zsidókérdésről.

BUDAPEST. A magyar nemzeti gyűlés legutóbbi ülésén Budaváry László képviselő indítványt nyújtott be, amelyben a zsidókérdésről óhajtja radikálisan rendezni. Kevesebbet kért, mint az összes zsidóságot kizárni a gazdasági, szellemi és közéletből. Telek Pál képviselőnek újságírók előtt nyilatkozott Budaváry indítványáról erősen elítélte azt. Szerinte a zsidókérdést rendezni kell ugyan, de nem úgy, ahogy azt Budaváry kívánja. Az indítvány érdemleges tárgyalásakor majd nyilatkozni fog részletesen a zsidókérdésről.

Crisan prefektus az új kiutasítási rendeletről.

(Az állampolgárság kérdése és a kiutasítások.)

Egyik helyi lap mai számában cikk jelent meg, amelyben Sturdza cluj (kolozsvári) prefektus nyilatkozik a román állampolgárság megszerzésének kérdéséről. Miután a kiutasítások már Aradon is megkezdődtek s az állampolgárság ügye a kiutasításokkal mindenestre komoly nexusban van, kérdéssel fordultunk dr. Crisan Aurél prefektushoz, hogy a kiutasításokkal kapcsolatban milyen szerepe van a román állampolgárság megszerzésének. A prefektus kérdéseinkre a következőket mondotta:

— Az új kiutasítási rendeletnek alaptétele az, hogy minden nem idevaló illetőségű ember kiutasítható a városból, illetőségi helyére, még pedig nemzetiségére való különbség nélkül. Az állampolgárság kérdése tehát ennél a pontnál irreleváns. Ez az új rendelkezés ugyanis elsősorban a lakáskérdések lehető gyökeres megoldását célozza. Az államalkalmazottakkal 1919. decem berében olyan szerződést kötött, melynek értelmében Románia elismeri egész területén, így a békeszerződésekben átadott területeken lakó lakosság állampolgárságát is, minden formalitás nélkül s a 18 évet betöltött lakosoknak egy évi határidőt ad arra, hogy ezalatt állampolgárságuk kérdését eldöntsék, tehát az a tény, hogy valaki román állampolgár-e, vagy sem, csak akkor képezheti kérdés tárgyát, ha az illetőt nem román területre, hanem a határon túlra akarják kiutasítani. Ha tehát egy olyan embert, aki román területen bír illetőséggel és még nem nyilatkozott olyan irányban, hogy ő nem kíván román állampolgár lenni, a határon túlra akarnak kiutasítani, ez száműzetés jellegével bír. Ez tehát nem is fog megtörténni. Ilyen esetben valóban vitás lenne, hogy a békeszerződés egy éves haladékot adott az állam polgárság felvételének eldöntésére. Ellenben, ha olyan embert utasítunk ki a határon túlra, akik, mint tisztviselők, tanárok, stb. az állampolgári eskü letételére felszólítottak, de ők ennek letételét megtagadták, akkor a kiutasítás feltétlenül jogos, mert hiszen az illetők már nyilatkoztak arra nézve, hogy nem kívánják román állampolgárok lenni. És ez a nyilatkozatiétel ama bizonyos egy évi határidőn belül történt. A helyzet ugyanis az, hogy az állam nem követeli, elvételét megvárni, míg az egy esztendő pontosan letelik, ez a rendelkezés nem azt jelenti, hogy az év utolsó napján kell a nyilatkozatot megtenniök, hanem azt, hogy egy éven belül bármikor nyilatkozhatnak, rögtön beálló joghatálylyal. Végül pedig, ami a kiutasításokat illeti, az államnak jogában áll saját területén oda helyezni polgárait, ahol ez a legkevesebb terhet jelenti az államra nézve és úgy intézkedni, hogy a szociális bajok a legkönnyebben orvosolhatók legyenek.

A polgármester a pékek sztrájkjáról.

Irtunk arról, hogy az aradi pékek a tegnapi napon beszüntették a kenyérsütést. A pékek azzal indokolják eljárásukat, hogy ők 12 koronáért kénytelenek venni a liszt kilóját, míg a kenyér kilóját 7 koronáért kötelesek árusítani. Miután nem akarnak üzemiükre ráfizetni, inkább beszüntetik a kenyérsütést. Ma kérdést intéztünk dr. Angel István helyettes polgármesterhez, hogy a városi hatóság milyen álláspontra helyezkedik a passzív rezisztenciával szemben. Dr. Angel a következőket mondotta:

— Ugy tudom, hogy amióta a gabonaneműk a szabad kereskedelemben kerültek, a liszt beszerzése nem ütközik olyan nehézségekbe, mint azelőtt. Ha a pékek nem találják meg számításukat, forduljanak az ármezgőbizottsághoz, amely meg fogja vizsgálni, hogy fel lehet-e emelni a kenyér árát. Ha jogos a felemelés,

akkor meg is engedi, de ha meggyőződik róla, hogy a kenyér maximális árának felemelése nem indokolt, akkor a hatóság, tudni fogja köteleességét.

Ezzel a nyilatkozattal a város közönsége bizonyóra nem elégszik meg. Nem időpazarlásra, hanem kenyérré van szüksége a lakosságnak. Ezt pedig csak úgy biztosíthatja a város vezetősége, ha haladéktalanul felállítja a hatósági kenyérgyárat, amelyről már oly gyakran tanácskoztak, de a melyet mindeddig nem valósítottak meg.

— AZ ÁRVIZSGÁLÓ-BIZOTTSÁG ÚJ ELNÖKE. Vannay Gyula városi tanácsnok, aki az árvizsgáló-bizottság elnöke, egyelőre ebben a minőségében nem működik. Az árvizsgáló-bizottság elnöki tisztét a bizottság eddigi alelnöke, Berzován János főszámvevő tölti be. Vannay tanácsnok továbbra is végzi a főjegyzői teendőket, intézi az illetőségi ügyeket és ideiglenesen vezeti az iparhatóságot.

Negyvenegy új kiutasítás Aradról.

A repatriáló hivatal közlése szerint a városi tanács újabb határozott kiutasító végzése folytán a következőknek kell elhagyniök a várost 8 nap alatt: Vekovics István, Hilenics Márkus, Weintraub Henrik, Kremer Mór, Moskovics Sámuel, Kugel Sándor, Werner Sándor, Hajda László, Marmorstein Mária, Molnár András, Fodor Nusi, Lefosa István, Spitzer Salamon, Prozensky József, Bosnyák Kálmán, Guttman Adolf, Ternanov Róbertné, Weisz Rudolf, Schlésinger József, Grünberger Sámuel, Nagy Jánosné, Luegert Antalné, Hrutka Frida, Scheer Gyula, Fürst Jakab, Augenstein Miksa, Salamon Henrik, Márton Jenő, Belházy Gyula, Pless Mór, Zimmermann Lajos, Zimmermann Izidor, Weiszberger Gusztáv, Feinkuchen Gyula, Pollák Lipót, Wolff Zsigmond, Possod Róza, Fried Ida, Weiszberger Henrik. Ezek a tanács határozata ellen felfolyamodással élhetnek. Az új evakuáló bizottság is meghozta már első kiutasító határozatát, amelynek értelmében Stern Lipót többszörös háztulajdonosnak és dr. Kapdebő földbirtokosnak kell elhagynia a várost. Sternnek és Kapdebőnek a végzés kézbesítése után azonnal el kell hagynia Aradot, amnyival is inkább, mert az evakuáló bizottság határozata ellen felebbezésnek nincsen helye. Az új kiutasító-bizottság most erélyesen nekilát, hogy az idegeneket mind eltávolítsa Aradról.

Elutazott az antant-bizottság.

Az Aradon tartózkodó antant-bizottság ma délután megállt a korszón a Salon Artistique kirakata előtt, amelynek vonzó régiségei felköltötték az idegen tiszték érdeklődését. A misszió tagjai a kíséretükben levő román tisztekkel felmentek a Salonba, ahol dr. Vörös László és neje kahuozolása mellett megtekintették a műtárgyakat. Akkeen skót kapitány angol műtárgyak után kutatott s talált is egy hat személyes Vedgewood-szerviszt és Davenport-tányérokat, amelyeket megvásárolt. A misszió tagjai elragadtatással nyilatkoztak a szalonban látottak felett. Ma délután 5 órakor a misszió, miután küldetését befejezte, Oradea-Marera (Nagyváradra) utazott.

MŰVESZET.

A lezsebb kaland című szellemes francia vígjátékban lépett fel tegnap Fáy Blanka kisasszony. A vendégláték iránt nem nagy érdeklődés nyilvánult meg, amit nem is lehet rossz néven venni a közönségtől, amely hírével sem hallotta Fáy Blankának. A kisasszony mint a színházi iroda közleményét jelentették, szerződését célból lépett fel. Abba nem avatkozunk, hogy az igazgatóság szerződött-e vagy nem; de azt jogunk van megkérdezni, hogy milyen szerepkörre szerződött? Naivának nem való, társalgási színész nő nem lehet, mert hiányzik belőle a színpadi elevenség és a társalgás stílusa. A kisasszony különben pályája legkezdetén áll, a színpadot egyáltalán nem ismeri. Játéka kezdetleges, beszéde nem hat a színpadról. Fáy Blankának még sokat, nagyon sokat kell tanulnia, hogy elfogadhatót produkáljon a színpadon. A többi szereplő kifogástalan volt. (Ky.)

Eva és a férfiak. Kardos Andor nagyszerű színijátéka három hónapja zsufozt házakat vonzó, állandó műsordarabja a budapesti Magyar színházaknak. Az újdonság érdekes, újszerű lelki problémákkal foglalkozik, nagyszerű karaktereket rajzol s van benne a sikerhez nagyon is elegendő szellem és fordulni. Aradon a színijáték főszerepei Csige Boska, H. Harmath Józsa, Benkőné, Forgács, Kertész, Földes, Seimeczki és Ács kezébe vannak letelve, míg a rendezés nehézségeit Forgács Sándor fogja mesterien megoldani.

Halálos ut. Ma este mutatja be a Modern Kabaré Györi Ernőnek, a kiváló budapesti írónak Halálos ut című egyfelvonásos drámáját, melyet a budapesti Belvárosi színház fogadott el előadásra. A bemutató iránt, melyen Lantos Ferenc, a kiváló színész és rendező, Lázár Gaby, a csinos táncművész és Mezey, a kedvelt komikus játszik a főszerepeket, városi érdeklődés nyilvánítani meg és bizonyos, hogy a bemutató értékes eseménye lesz Arad városának irodalmi életének.

Kupeczky Albert képei komoly és értékes törekvéstől tesznek tanuságot. Nyugodt, lehiggadt és megállapodott művész, talán már túlságosan is sablonos mesterember. Mindenütt ugyanazt látjuk, hűfödté mezőket és kopár fákat, hol Székely, hol Mednyánszky stílusában; de azért kiérzünk mindenhol az egyénséget is. Nem világlelforgató tehetség Kupeczky, nincsenek messzetörő tervei vagy fantasztikus művészi allúriai, de minden alkotása komoly és becsületes munka. Legsikerültebb vázsa egy tiszta levegős- és vonal-távlatlalt bíró, nyugodt, fölényes szintetrikával megoldott parkrészt. Mint studium nagyon érdekes egy égsz érdőszele, bár Skuneczky színel erősen érezhetők ezen a vázson. A kulturpalota egy emeleti helyiségében vannak kiállítva Kupeczky képei s ezt nem hagyhatjuk egészen megjegyzés nélkül, hogy egy idegen művésznek kellett előtérnie ahhoz, hogy a város végre legalább ezen a téren megírissa a művészek előtt az érvényesülés útját.

Ma pikáns műsor a Modern Kabaréban. A nagy sikert aratott pikáns műsört ma megismétli a kabaré társulat.

A mozgóképszínházak műsora. Augusztus 18-án az Apollóban: „Élő csomag.” Detektív dráma — Az Urániában: Mária királynő párisi látogatása.

Mária királynő párisi látogatása. Hímen. Mária királynő párisi utjának jelentősebb mozzanatairól egy francia filmgyár kitűnően sikerült felvételeket készített. Az érdekes művészi felvételeket szerdán és csütörtökön mutatja meg az Uránia színház. Mária királynő felséges alakja pompásan érvényesül a nagyszerű képen.

Szenzációs detektívdráma az Apollóban. A detektívdrámák közül szembeütően kiemelkedik az Apolló színházban bemutatásra kerülő „Élő csomag” című bűnügyi dráma. Eredeti trükkök egész sora teszi változatossá a nagyszerű filmet, amelyet még szerdán és csütörtökön mutat be az Apolló.

Ma dönt a vádtanács

a valuta-csempészek ügyében.

Mint ismeretes, a vizsgálóbíró szabaddalra helyezte a valuta-csempészési ügyben letartóztatottak közül Reich Gyulát, Exner Arankát, Kiss Zoltánt, Lelle Viktort, valamint egy bankigazgatót, egy ismert kereskedőt. Az ügyészség ez utóbbiak szabaddalra helyezése ellen felfolyamodással élt, amelyet holnap fog a vádtanács tárgyalni. Ugyancsak felfolyamodással éltek védőjük után a vizsgálóbíró további fogvatartó határozata ellen Lázár Gyula, Krausz János, Niedermayer György, Harthó Jenőné, Szentiványi Stefánia, Szentiványi Anna és Epstein Simon. Ezeknek az ügyét is holnap tárgyalja a vádtanács. A bankigazgatót a rendőrség

azért tartóztatta le, mert Lázártól betétként elfogadott 4800000 koronát és erről elismervényt adott. A rendőrség e levélnek birtokába jutott és az a gyanu merült fel, hogy az igazgató esetleg tudott a dologról, holott a bankigazgatónak halvány sejtése sem volt arról, hogy a pénz honnan származott. Miután a vizsgálóbíró előtt igazolta, hogy nem volt tudomása a dologról és sem ő, sem a bank, sem tisztviselőtársai valuta-üzletekkel nem foglalkoztak, elrendelte szabaddalra helyezését. A kisabaddal Lelle Viktornak meg egyáltalán semmi köze sincsen az egész ügyhöz. Unokaöccse Lázárnak és nem birt tudomással nagybátyja viselt dolgairól.

Holnap kezdődik Hacker és Olariu kihallgatása.

Ma átszállították a rendőrségtől az ügyészségre azokat az ajánlékokat, amiket Hacker Mór és Olariu Jusztin a kereskedőktől elfogadtak. Mintegy 72 üveg borpezső, likőr és konyak van büntelként lefoglalva, több mint fél mázsa cukor, 40 darab finom mosószappan, 1400 darab finom szil-

var, amelyből hat doboz trabuco, azonkívül sok fehérnemű, nyakkendő, zsebkendő és más ruházati cikkek. Hacker és Olariu kihallgatását a vizsgálóbíró csak holnap kezdi meg, mert az iratok még a rendőrségről nem érkeztek meg az ügyészségre.

Csehország mozgósít Magyarországot ellen?

BÉCS. A „Morgenzeitung” a budapesti „Uj Nemzedék” a következő szenzációs cikket közli: *Sátoraljnyhely.* A határról érkező hírek szerint a cseh mozgósítás nagy hivatalos apparátussal folyik és a pótkeretek hadilét-számra való emelése már majdnem befejezést nyert.

A hamis bankók.

Érdekes családi ügyben fejezett be nemrégiben a budapesti államrendőrség vizsgálatot. Az ügy előzménye az, hogy a budapesti Hungaria filmgyár *Wohlbrück Olga* „Barbárok” című, a lengyel zsidók életéből vett regényét mozarabnak átdolgozta és filmre vitte. A moziregény egyik jelenetében a hóst barátja játékbarlangba, csábitja, ahol a szegénysorsu fiatalember — mint ahogy ez regényekben szokás — pillanatok alatt néhány ezer rubelt nyer. A filmgyár híven akarta visszaadni a játékbarlang jelenetét és ezért az orosz darab millió-éneke megieelőben ezer rubeles bankókat csináltatott. Litográfiai uton tehát jancsibankókat állítottak elő, olyan módon azonban, hogy a Kerenszki-féle papirpénznek csupán az egyik oldalát fotografálták le, így mind a két oldal egyforma maradt. A gyár egyik munkása a sok ezer rubelest látva, elszedett egynehányvat s szétosztotta. Egy rok-kant katoná is el adott belőle egyet 700 koronáért egy Rákóczi-uti kereskedőnek. Egy másik ezer rubelest pedig felváltották egy bankházba, ahol a hamis pénzt nem ismerték fel és 1300 koronát adták érte. Később a visszaélések kiderültek s a rendőrség kinyomozta a tetteseket.

Világraszólió szelvény-speculáció.

A Boston hatóságoknak rengeteg bajuk van mostanában egy Ponzi Károly nevezetű amerikkal. Ponzi igen egyszerű módját eszelte ki a gyors meggazdagodásnak s hogy ötlete valóban életrevaló volt, azt mi sem bizonyítja késebben, minthogy rövid néhány hó leforgása alatt az eredetileg szegény ördög az amerikai milliomosok sorába küzdötte fel magát. A legérdekesebb a Ponzi-ügyben az, hogy a hatóság semmi törvénybeütköző cselekedetet Ponzi terhére megállapított nem tud jelenlegi 1.700.000 font sterling vagyona egybegyűjtése körül. Így tehát mindössze arra szorítkozik, hogy tovább tranzakcióit mindaddig felüggesztették, amíg Ponzi többmillió dolláros számadásait hatóságilag felül nem vizsgálják.

Ponzi nemzetközi értékpapírok szelvényeinek beváltásával foglalkozott s üzleti hasznát az értékpapírszelvények amerikai és külföldi árfolyamának különbözőzetéből merítette. A társadalom legkülönbözőbb rétegeiből heteken át százával özönlöttek hozzá az emberek, kik megtakarított pénzüket Ponzinnak hitelleltették, mert kilencven naps lefolyására ötven százalék kamatot ígért. A kölcsönöket gyakran lejártuk előtt visszafizette. A hitelbenyújtott összegben lira, vagy más külföldi valuta ellenében dollárokat váltott be. Külföldön dolgozó ügynökei ezen a pénzen normális árfolyamon vásároltak szelvényeket, amik kézzől-kézre vándorolva oly jól jövedelmeztek, hogy értéküket nem ritkán 400 százalékra is sikerült felhajtaniuk. A tranzakció befejezéseivel, (ami rendszeren 45 napnál több időt igénybe nem vett) a leszűrt jövedelmet ismét napi árfolyamon dollárra váltotta vissza.

Az Egyesült Államok ügyésze annak a nézetének adott kifejezést, hogy noha az Egyesült Államok kincstár-gazdasága talán az egész világon a legtöbb szelvényt váltja be, egy esztendei coupon forgalma még csak meg sem közelíti azt a fantasztikus mennyiséget, amivel Ponzi dolgozott.

Ponzi az ellene folyamatba tett eljárás során kijelentette, hogy kötelezettséget legfeljebb 600000 font sterlinget tesznek ki, ezzel szemben az Egyesült Államok és Európa különböző bankházaiban több millió dolláros vagyona van letétben, sokkal több, mint amennyi kötelezettséget fedezetéhez szükséges.

Aradi munkások ellátása.

Az aradi munkások küldöttsége ma arra kérte dr. Ángel István helyettes polgármestert, hogy részesítse a munkásokat is csozó cukorban és tüzelőfában. A helyettes polgármester kijelentette, hogy mihielyt a cukor megérkezik, a munkások szükségletét is kielégítik. A város hajlandó önköltségi áron tüzelőfát juttatni a munkásoknak, mihielyt a fát leszállítják. Aradra. Hajlandó a város olcsó ruhaneműket is adni, ha a munkások garantált vállalknak a munkásokért. Elsőrendű kész ruhát 2800 koronáért, másodrendűt 2500 koronáért, harmadrendűt 2200 koronáért ad a város.

Békeszerződésratifikálása a szenátusban.

BUCURESTI. A szenátus mai ülésén a német békeszerződés ratifikálásáról szövegezték a javaslatot. A javaslatot Popoviciu tábornok és Nyisztor képviselő szövegezték hozzá, amelyet ezután a szenátus meg is szavazott. A német békeszerződés után a magyar békeszerződés ratifikálására került a sor. A javaslatot Pańu-rár képviselő szövegezték hozzá, aki hódolatát fejezte ki a román királynak és politikusoknak, hogy az egyesülést végre lehetővé tették. A ratifikálásról szóló törvényjavaslat tárgyalását másnapra halasztották, amikor Take Ionescu külügyminiszter is fel fog majd szólni.

Elhalasztották a simándi bünper tárgyalását.

Ma kellett volna megkezdenni az aradi törvényszéken az ismert simándi gyilkosság főtárgyalását. Popescu és Leacuta simándi görög keleti lelkészeket a múlt év márciusában vörös katonák meggyilkolták. A csendőrség hónapokig nyomozott a gyilkosok után, akiknek nagyrésze ismeretlen helyen tartózkodik. 40 vádlott ellen emelt vádat az ügyészség, ezekből hét van letartóztatva, míg huszonhét ismeretlen helyen tartózkodik. Ugyancsak rengeteg tanut idézték be, akik közül sok szintén ismeretlen helyen van. A bíróság a mára hirdetett főtárgyalást későbbi időpontra elhalasztotta.

H I R E K

Aradi Közlöny,

ly már a béke évtelben egyedül állni látta, komoly és elsősorú hírgalattal rendelkező lapja volt Erdély közönségének, aradi lapjaisalvalt már hónapok óta nélkülözni volt a hírszolgálatának azt a frissességet, gyorsaságát és elevenségét, amelyen gyakran — a budapesti lapok elé helyezte. Elzártaságunk és határszéllézetünk eddig minden törekvésünkmely a régi állapotok helyreállításárányult megakadályozta, de a vínyok konszolidációjával az a pár hóó tartó viszás helyzet most már keresen megszűnik. Az aradi lapokanis megállapodást létesítettek a Dávírati Ügynökséggel, melynek lmeében az összes erdélyi lapokkal, a központi fekvésű cluj (kolozsvári) lkal is egy kötetben adhatunk hírt len kü- és belföldi eseményről. Az Közlöny, amelyet a távirati ügyég a vele kötött szerződés értelméexpressz-táviratokban köteles tudóminden más lapot megelőzve min-eseményről, így máától kezdve ujra ese, ami a múltban volt: hűséges, os tükrö Arad, az ország és a világ os eseményeknek.

NEM NYILIK MEG A REISKOLA HÁROM OSZTÁLYA. Aradi állami reálskola három ós osztályát szeptember elsejénem nyitják meg. Erre az ott okot, hogy a tanulók a háfelső osztályba oly csekély mban jelentkeztek, hogy ezek képtelenség három osztályt tartani. Az iskola öt alsó osztáva a rendes tanítási időben meglik.

ELINDULT A REPATRIÁLÓ VO. A postások repatriáló vonata ma 30 posta távozott el ez a vonattal Aradról.

ZÁDOR IMRE MEGGYÜZÖLT. Übélül két hónappal ezelőtt Zádor e gépüzemigazgató súlyosan megredett. A legzodonsabb orvosi is és hozzátartozói szeretetteljes ápo, visszaadták Zádor gépüzemigazs egészségét. Buziást utókurájáról p érkezett haza Zádor s ma átvette ifala vezetését.

EGY UJ GYÓGYSZERTÁR. Ir arról, hogy három gyógyszerész amodott patikalogért a városhoz. Az szegügyi bizottság tegnap foglalko, a koronákkal. Azt javasolja a lcsnak, hogy csak egynék, Clocól 05 fogarasi gyógyszerésznek adják a jogot, de ne a Mosóczy-telepre, vá kérte, hanem Cásba, ahol szákv van még egy gyógyszerháza. A alk két kérvény elutasítását javaa a bizottság, mert a belvárosban elég a gyógyszerháza.

ELJEGYZÉSEK. Fülöp Ferenc gyozte Rosenzweig Gizikét, Rosenig Simon nagyhalmági nagyvenlő leányát. — Szántó Sándor Paulllelegyzte Löwy Halnalkát Muszkán. nden külön értesítés helyett.)

A NYOMDAI MUNKÁSOK FÖLD. Az aradi nyomdai munkások az ómető mellett hat hold földet béreltek árostól. Ezen a területen 37 család iatott kertgazdaságot. Most, hogy éretlet lejár, a gazdasági szék el akarja unni a földet, hogy azt legelőnek adja érbe. A nyomdászok küldöttsége arra kérte dr. Angel István helyetpolgármestert, hogy a földet a letet továbbra is megkapják. Dr. gel István nyomban utasította a gazági székot, hogy az ügy aktáit terze a tanács elé, amely dönteni fog.

Uj orosz jegyzék Romániához.
(A lengyel helyzet.)

BUCURESTI. A Petit Parisien jelent, hogy Csicserin megismételte a román kormányhoz intézett jegyzékét, melyben a béketárgyalások felvételét kívánja. Biztosítja a jegyzékben Romániát, hogy a tárgyalások mindkét országra nézve egy területi, mint gazdasági tekintetben csak előnyökkel járhat. A francia sajtó megjegyzi, hogy Oroszországnak nyilván az a célja, hogy miután Galicia nagy részét elfoglalta, nyomást gyakoroljon Romániára, nehogy beleavatkozzék az orosz-

lengyel háborúba, Lengyelország oldalán. Varsóból jelentik a Chicago utján Simon német külügyminiszlök, konzulátusok parancsot kaptak a város elhagyására. A város legnagyobb szállodái türesek és a lakosság nagy tömegekben Pozenbe, Krakóba, Danzigba és Párisba menekül. A lengyel szocialisták és lengyel kommunisták egybeolvadtak és egy új kommunista pártot alakítottak szemben az orosz kommunista párttal.

A magyar miniszterelnök orosz támadástól fél.

BUCURESTI. Budapestről jelentik: Gróf Teleky Pál miniszterelnök: Az összes antant miniszterlegutóbbi ülésén egy, a lengyel kérdésben hozzá intézett interpellációra a következőket mondta: — Egy bolsevista támadás Magyarország ellen lehetséges. **NAUEN.** Csicserin radiogram terelnök a magyar nemzetgyűlés niszteréhez jegyzékét t intézett, a

melyben a német Kormánytól sürgős felvilágosítást kér, hogy vajon azokat a lengyel csapatokat, amelyek Németország területére lépnek, leszerelik-e. A német kormány nyomban válaszolt, hogy szigorú szemléltségénél fogva a német területekre menekült lengyel csapatokat lefegyverezte és internálta és ugyanazt fogja tenni a jövőben is.

— URILEÁNYOK PENZIOJA. Szeptember elsején nyílik meg Aradon egy külföldi mintára berendezett penzió, hol vidéki urileányok házas nevelésben, felügyeletben részesülhetnek. Kiváló ellátás. A modern nyelveket és zenét a legjobb tanerők tanítják. Felvétel iránt érdeklődni lehet szeptember elsejéig naponta özv. Masanszker Alfrédnél, Bulv. Regina Mária. (Andrássy-tér) 20., II. em.

zék száma meghaladja a jóbélyegzésű pénzeket, el lehet gondolni, hogy rengeteg ember fog önhibáján kívül érzékenyen megkárosodni.

A mai valutapiac.

Három nap óta úgy Aradon, mint Timisoarán (Temesváron) idegen értékekben. Az áremelkedést mindenki azzal magyarázza, hogy a korona közeli beváltásának hírére a korona értéke nagyon leszállt, ami maga után vonja az idegen értékek hirtelen emelkedését. Aradon a lei 375-re, a márka 475-re, míg a dollár a múlt heti 135-ös árról hirtelen 175-re emelkedett. Timisoarán (Temesváron) hasonló a helyzet.

A vaggongyár — aprópénz nélkül.

Az aradi Weitzer-féle vaggongyár ismét aprópénzhiánnyal küzd. Ezen a héten 264 ezer korona aprópénzre van szüksége a vaggongyárnak, hogy a munkások heti bérét kifizesse. A gyár munkásainak küldöttsége ma délelőtt eljárt a pénzügyigazgatóságnál, ahol mindössze 150 ezer korona aprópénzt utaltak ki. A küldöttség felkereste dr. Angel István helyettes polgármestert, aki méltányolva a munkások kérélmét, intézkedett, hogy a városi főpénztár 114 ezer korona értékű aprópénzt folyósítson a vaggongyárnak.

Baj van az ezresekkel.

Egy pár nap óta ismét baj van Aradon az ezresekkel, mindenki csak a szabályszerűen lebélyegzett ezresekkel akarja elfogadni és mivel Erdélyben rengeteg jól és kevésbé jól sikerült hamisítvány van, gondolható, hogy valósággal bémítólóg hat a kereskedelemre az ezresekkel való újabb bonyodalom. Az ezresektől való tartózkodás magyarázata abban keresendő, hogy az ismeretes pénzbevéltási rendelet értelmében csak a szabályszerűen „special timbru” bélyegzővel lebélyegzett koronákat váltják be és most mindenki igyekszik tudni rossz lebélyegzésű ezresen, viszont ezeket senki sem akarja elfogadni. Pár heti pihenő után ismét fellángolt az ezresekkel való baj. A pénzbevéltási rendelet sok furcsasága között nem utolsó az a kifétel sem, amikor csak jó lebélyegzésű pénzeket váltanak be. Ha meggondoljuk, hogy Románia és Erdély területén a hamis bélyegzővel ellátott pén-

Aradi milliomosnál, aki öfenkaldstól

Hetek óta kíváncsiság emésztél egy hadigazdag, mik a terveid, vágyai, milyenek voltak delmeid; hogy beszélsz, jár, mozog: dik-e, fél-e, elegáns-e; szíved látani, tapintani szerettem volna az züllök. Ez a vágy hajtott el egy hadigazdaghoz, akiről az a bizonyos rasztót fuló-zél olyan híreket, hogy pár év előtti maidnem szeg még és ma egyike Arad legza embereinek. Arra voltam, hogy ezt a történetet megírjam. Elvélre az adóban kifejtett, de dalmas veszteség. Adót nem fizet senki. S minden vigyázat engedett nyilatkozat súlyos ez rülhetne. Mert az újságíró tartja magában a titkokat, az pedig... hát azt mindenki tud csinál az adóhivatal. Így törté hadimilliomoshoz indultam s a gény emberhez nyitottam be, a mindennapi kenyere sem biztos, gazdag előzékenyen fogadott lokát csak vékonyan felhőzté Bizonyára a megélhetés gondja

— Csak ide vezetem... rtyekévé és polgárral, so nem szép szobába vitt. De lakás gyönyörű kertjére nyílt a denért kárpótoit. A szegény ha halkan, borús hangon panaj

— Négyezer holdas birtokomat háboru előtt adtam el. El kelle és olcsón adtam, mert nem pénzem a birtok továbbvitelé óta magánzó vagyok, semmivel lalkozom.

— Csudálatos, — jegyzem rényen és naivan — én a pénz kamat nélkül idahaza heverték évek óta és nem igyekszik szütem!

— Nem, nem az adósságam

Még lobban elcsudálkoztam.

— És ezt a házat, ezt színté ságra méltóztatott? Mert így isten, én is vennék egyet.

— Hát ez úgy van, kérem — kezett a szegény ember — hogy boru alatti a sógorommal, röviz marhaszállítással foglalkoztam. E nagyon rövid ideig és csúnya színel végződött.

— Látnom — feleltem és a tem szeretettel simogatta a vállam falatt. — Es most, — kérdeztem — most miből méltóztatik élni?

— Nincsen foglalkozásom szolt készségezen — én gazdálkgyok, a kereskedéshez nem kénytelen vagyok tálnokodni, nek dolgozni, de nincsen tárdant

Azután elmesélte még, hogy vásárolta illetve visszavárta a biztosított magának 1914-ben eladó toka egy részére, 700 hold. Azt mesélte, hogy reggelint korán maga végzi a kertész munkák a szórakozása és kizárólvőve nek és birtokának kezelésében; foglalkozása. Keresete azonban elér sincsen, teljesen bizonytalan a zete, alig van már, hogy megv zék. Majd ezt panaszkolta el, hogy szobás házából két szobát elrehtak, a megmaradt három szobában és a családja, valamint két fér légya, a férjével. Mikor — szíeml szegény embereknek kizáró ószinta akorzással — eltávoztam, két kal hisorsorssal találkoztam az udv Igen, őt keresték. Valószínűleg a tészkedésben akartak neki segíteni

hirdetések

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

As apróhirdetéseket díjjal azonnal számítottuk. Minden sor hirdetésért ára 1 korona 50 fillér. Vastagabb betűkkel 3 korona. A vastagabb betűkkel Elvétel után azonnal aláhúzással. Kell jelezni. Hirdetéseket délután 3 óráig veszik fel. As apróhirdetéseket előző nap kell beadni. A legkisebb hirdetés ára 10 szög 15 korona. A kiadóknak le kell írni magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés eszvegett, amelynek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Levelezés.

ELKÉRTEM azt a leher ruhás, barna színű ruhát, ki a színészek parkünetében egy kék ruhás leányval sétált, este hazamenetkor Hungáriától a Központig sétált s onnan barátjával együtt visszafordult értesítsen a hét szerdától következő naplain hol és mikor találkozhattam, komoly ismerkedés céljából. Leveleket „Mérnök” jellegre a kiadóba. 3462

EGYVÉDELŐ, független, szőke leány vállalkozó, triember ösmeréséért keresi aki őt szívesen támogatná. Megnyitni erre. J. lelkére Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9892

Alkalmazás.

TISZTESÉGBES, dolgos mindenek közöttre vagy szeptember 1-re felvétetik. Battyány-utca. 23. I. em. jobbra. 1000

EGYVÉDELŐ, független, szőke leány vállalkozó, triember ösmeréséért keresi aki őt szívesen támogatná. Megnyitni erre. J. lelkére Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9892

EGYVÉDELŐ, független, szőke leány vállalkozó, triember ösmeréséért keresi aki őt szívesen támogatná. Megnyitni erre. J. lelkére Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9892

MINDENES FELVÉTELEK 16 fizetéssel, lehet idősebb is. Strada Baritii (Rákóczi-utca) 25. I. em. jobbra. 2464

MOTOROS vállalkozó vállalatot el és vagonok között. Jutányos árban. Károlyi-utca 8. Orszá-utca 17. 10308

RIKITTÓ PULI 15 fizetés mellett, nyomdákban alkalmazást nyer.

Vétel és eladás.

ELADÓ I. díjjal, gázvezető, ruhászék, és egyéb bútorok. Borona-utca 11. szám. 9892

CSEPIÓGARNITURA nyolcas, jutányos eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9892

EGY elvételre inga óra eladó. Dessewffy-utca 11. 3463

ANTIK magas bronztal és gobelin hímzésű diván, első minőségű új térdigérő, szőke, bunda, két pár díszes szarvasgarnitúra eladó. Fábrián Csábor-utca 7. balra. 3464

HASZNÁLT üzletes mérleg és egy H. zenhar kőes. Elvételre eladó. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9892

EGY új vasszerkezeti zongora eladó. Stada Garagiale (Csiky Gergely-utca) 4. szám. 9892

ÚJ TÖLGYFAHORDÓK, cirka 1500 hektóliter (1-8 hektóliter) eladók. Bővebbet: Wallinger adásait közvetítő irodájában Lázár-utca. 9892

Különféle.

BÉRBE VENNÉK Istálló 10 lóra, Lévárosban, vagy külvárosban házzal együtt. Cim: Wallinger hirdetőjében Lázár-utca. 9892

Meggyilkolták a megbecsületenitett leányt.

BUCURESTI. A napokban a Dambovitzta folyóból egy 17-18 éves leány holttestét fogták ki. A bevezetett rendőri vizsgálat megállapította, hogy a hulla Titty Savulescué. A leány előző nap délután egy barátjával két fiatalember társaságában ment el egy kerthelyiségbe szórakozni, ott csatlakozott hozzájuk egy harmadik fiatalember, aki felajánlotta, hogy a kocsiját haza viszi őket. A leányok elfogadták az ajánlatot s felültek a kocsira. Utközben a leányok azon vették észre magukat, hogy már a szabad mezőre jutottak, a mire rosszat sejtve, elkezdtek segélyért kiáltozni, az áldozat barátjainak sikerült is futással elmenekülnie. Titty Savulescu azonban gyengébb lévén, a mindenáron szeretkezni akaró fiatalemberek körmei közül nem tudott kiszabadulni.

Ezek után az egyedül maradt leányt lefogták és mind a hárman erőszakot követtek el rajta. A leány az izgalmtól eláult. Erre a két elvetemült elmenekült, a harmadik, a kocsi tulajdonosa, itt is lévén, attól félve, hogy az áldozat elárulja őket, fölkapta az eszméletlen leányt és bedobta a Dambovitzába, olyan jeleket hagyva, mintha öngyilkosságát követett volna el.

A rendőrség kivomozta a tetteseket és letartóztatta. A vádlottak továbbra az eddigi nyomok és bűnlelek azonban a tettesekre vallanak. A vizsgálat folyik.

Egy font vaj 500 rubel.

Visszatért magyar hadifoglyok érdekes dolgokat mondanak Szovjetországban érvényben lévő ról. A munkás jelenleg csak lisztet, só és élesztőt kap jegy ellenében. A tea, az oroszok kedvenc itala, lukszuscikk lett s egyfontos csomagokért négy-öt ezer rubelt fizetnek. A munkás naponta negyven-hatvan rubelt keres. A szovjetkormány azzal a gondolattal foglalkozik, hogy a munkabéreket tetemesen emeli, miután a munkás az eddigi fizetésből képtelen megélni, ami a produktív munka kárára van. A lakosság a legtöbb élelmiszkkel magánosoktól szerzi be horribilis áron. Így egy font vaj 500 rubel, egy egyszerű öltö-

zet ára 30.000-40.000 rubel között váltakozik. Az árak az egyes vidékek szerint nagy kilengéseknek vannak alávetve. A szabadkereskedelmet az teszi lehetetlenné, hogy a paraszt nem szívesen adja el árni készpénz ellenében, még ha az őrásit valutával rendelkező Romanov rubelokról van is szó, hanem inkább cserekereskedelmet folytat. Szovjetországban remélik, hogy a kereskedelmi összeköttetést nemsokára felvehetik Németországgal, mitől a helyzet javulását várják. Fa és len nagymennyiségben van felhalmozva Petrograd előtt, készen arra, hogy nyugati Európába szállítsák.

Milyen állatokat szabad levágni?

A polgármester közli, hogy törvényrendelet és miniszteri rendelet alapján Románia egész területén vágómarhák vágására — a városokban csakis a vágóhidakon és az illetékes állatorvosok jóváhagyása mellett, községekben pedig amennyiben állatorvossal nem rendelkeznek, csakis a községi előjáróságok jóváhagyása mellett — a következő vágómarhák kerülhetnek: Hont szürke erdélyi fajta marhák vágására engedély adatik. a) 12 éven felüli ökrökre, két egymást követő évben meddón maradt tehénre és a munkára alkalmatlan (használatatlan) lovakra és kancákra b) öreg és tenyésztésre alkalmatlan bikákra, c) fogatlan juhokra, kosokra és kecskékre, d) az állattenyésztési és állategészségügyi osztály által kijelölt számú bányára és gidókra, e) egy éven felüli, hizottságuk érettségét elért sertésekre, f) alkalmatlan és kímustrált kánokra. Erdély, Bukovina és Bánát részére, — mivel a szarvasmarhák gyorsabban fejlődnek, — vágásra engedélynek a következő idegen fajok: a) 3 éven felüli tehénre és azok, melyek 2 egymást követő évben meddón maradtak, b) a lakosságra veszélyes borjúk, bika-borjúk, bikák, amennyiben már most következethet, hogy köztenyésztésre alkalmatlanok lesznek, c) 5 éven felüli, munkára alkalmatlan és külön vágási cérra hízalt ökrök. Ezen rendelet ellen vétőket: 1 juh levágásáért 200-400 leig, 1 sertés levágásáért 400-1500 leig, 1 ökr, tehen bika vagy növendék-marha vágásáért 3000-10000 leig terjedhető pénzbírsággal sújtják, a rendeletet be nem tartó hivatalnokokat állásukból elmozdítják és 6 hónapig terjedhető fogsággal büntetik.

A szerkesztésért ideiglenesen:

SIPOS IVAN
felel.

Cenzurat: L. Albu.

Írógépek vétele, eladása, javítása Bodnár írógép vállalatánál (a főpostával szemben).

Fratii Apponyi cipő-, kalap- és ural-dívat áruháza
ARAD, József főherceg-ut 7. szám. 10001

!! Kereskedők figyelmébe !!

Legelősebb bevásárlási forrás (fűszer-, gyamat-, cukorka-, festék- és pipero árúknak).

Darvas cég nagykereskedésében
Arad, Str. Horia (Széchenyi-ú.) 1. — (Városkaszával szemben lévő utca.)

APRÓHIRDETÉSEKET az Aradi Közlöny részére felvevő Wallinger István hirdetésfelvételi irodája Lázár Vilmos-utca, Klein L. hirdetői és hírlap irodája Strada Romanului (Zrinyi-ú.) és Mandl, Bulvarul Regele (Boros Béni-tér 15. szám alatti papírtizlet).

Popper Irén

női kalap szalonját Maros-utca 1. alól Bulv. Regele Ferdinand I. (József fűg-ut) 10., I. em. alá helyezte át. A nagybecsű hölgyközönség további szives pártfogását kérem.

Aranyat, ezüstöt

Központi Aranybevitő ékszerész
Bul. Reg. Ferd. (József főherceg-ut) 12.

Fratli Steiner

bőrkereskedése
Arad, Asztalos Sándor-ú. 2-3.
Főútközlet Ujaradon. 9901
Mindennemű bőrárak és cipészkelek legelősebb bevásárlási forrása. Szolid ár.

Grünwald si Moskovitz

cukor, cukorka, gyümölcsök, gyamatárak és norinbergi nagykereskedés. 9901

Iuon Kōo

készít és dívatdívat áruháza
Boros Béni-tér 16. (Wanicsok ház.)
Ajánlja minden felszerelt rakított káncs és dívatdívat árúknak, nagyban és kis mennyiségben. 10001

Névjegyeket, leveleket, papirokat, meghívókat, üzleti és hivatali

nyomtatványokat

kisebb-nagyobb mennyiségben legújításosabb, legcsinósabb kivitelben és legjobb papíron készít az

Aradi Közlöny nyomdája

(Az Arad-ceanádi egyetemi vasúti pályaudvar mellett)

„Matteine“

poloska- és molyirtó vállalat

Arad, Bulv. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér.)

Elvállalja teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások fertőtlenítését Poloskák és ezek poteinak végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. Vidéki meghívásra jövek. 3446

Kifutó fiu

10 fizetéssel

felvétetik.